

Biblioteksplan för Hjo kommun

Dokumenttyp

Plan

Fastställt/upprättad

Kommunfullmäktige 2025-12-17, § 101

Senast reviderad

Detta dokument gäller för

Biblioteksverksamheten, Kultur, turism och fritid

Giltighetstid

2026–2032

Dokumentansvarig

Kultur- och fritidschef

Dnr

2025-378

Innehållsförteckning

Inledning.....	3
Lagar och Styrdokument	3
Bibliotekslagen	3
Skollagen.....	3
Barnkonventionen.....	4
Nationell Biblioteksstrategi.....	4
Regional Biblioteksplan Västra Götaland 2024–2027	4
Hjo kommuns Vision och Mål	4
Utveckling i samverkan	4
Genom hela livet	5
En plats att välja	5
Hållbar livskvalitet	5
Förutsättningar för biblioteken i Hjo kommun	6
Organisation	6
Hjo Stadsbibliotek	6
Bibliotek Mellansjö	6
Skolbiblioteken.....	8
Bibliotekens utvecklingsområden 2026–2032	8
Utvecklingsområde 1: Kompetens för framtiden	9
Insatser	9
Utvecklingsområde 2: Ökad läslust genom hela livet	9
Insatser	10
Utvecklingsområde 3: Bibliotek på lika villkor	10
Insatser	11
Utvecklingsområde 4: Bibliotek för demokrati och delaktighet	11
Insatser	11
Uppföljning.....	12

Inledning

Biblioteksplan är ett lagstadgat styrdokument som varje kommun ska ha och beslutas om i kommunfullmäktige. I Hjo är biblioteksplanen ett strategiskt dokument som sätter riktningen och ambitionerna för folk- och skolbiblioteken i Hjo under perioden 2026–2032.

Arbetet har gjorts av Stadsbiblioteket i Hjo och Skolbiblioteken i Hjo tillsammans med samarbetskommunerna i Bibliotek Mellansjö. Arbetet har genomförts i dialog med rektorer för Hjo kommuns grundskolor.

Lagar och Styrdokument

Bibliotekslagen

Bibliotekens verksamhet regleras i bibliotekslagen. Här slås det fast att varje kommun ska ha ett folkbibliotek och att också varje skola ska ha ett skolbibliotek enligt nu gällande skollag. (SFS 2013:801).

Både skol- och folkbibliotek är så kallade allmänna bibliotek. Enligt lagen ska allmänna bibliotek:

- Verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning.
- Främja litteraturens ställning och intresset för bildning, upplysning, utbildning och forskning samt kulturell verksamhet i övrigt.
- Samverka med andra bibliotek och bibliotekshuvudmän inom det allmänna biblioteksväsendet i syfte att ge alla tillgång till landets samlade biblioteksresurser.
- Vara tillgängliga för alla. Prioriterade grupper för biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet är personer med funktionsnedsättning, nationella minoriteterna och personer som har annat modersmål än svenska.

Folkbibliotekens uppdrag är bredare än skolbibliotekens. Om folkbiblioteken står det i bibliotekslagen att de ska:

- Ge allmänheten tillgång till litteratur avgiftsfritt under en viss tid.
- Ge allmänheten tillgång till litteratur oavsett publiceringsform.
- Ha ett utbud som präglas av allsidighet och kvalitet.
- Särskilt främja läsning och tillgång till litteratur.
- Verka för att öka kunskapen om hur informationsteknik kan användas för kunskapsinhämtning, lärande och delaktighet i kulturlivet.
- Ägna särskild uppmärksamhet åt barn och ungdomar för att främja deras språkutveckling och stimulera till läsning, bland annat genom att erbjuda litteratur utifrån deras behov och förutsättningar.

Skollagen

Enligt 2 kap. 24 § skollagen (2010:800) ”ska eleverna i grundskolan, grundsärskolan, gymnasieskolan ha tillgång till skolbibliotek på den egna skolenheten”.

- Med skolbibliotek avses en samlad, gemensam och ordnad verksamhet med ett allsidigt och målgruppsanpassat utbud av analoga och digitala medier som ställs till lärarnas och elevernas förfogande för att användas som en resurs i undervisningen.

- Ett skolbibliotek skall främja elevernas läsande och medie- och informationskunnighet och varje huvudman ska i en biblioteksplan precisera hur ändamålet med skolbiblioteksverksamheten ska uppnås. 17 § bibliotekslagen (2013:801).
- Skolbiblioteken ska vara bemannade i sådan utsträckning att ändamålen med skolbibliotek uppnås, för skolbiblioteksverksamheten skall strävan vara att anställa personal som i första hand har en examen från en högskoleutbildning inom biblioteks- och informationsvetenskap eller i andra hand en examen från en annan relevant högskoleutbildning.

Om huvudmannen avser att med tillämpning att tillhandahålla skolbiblioteksverksamheten för en skolenhet på en annan plats än på den egna skolenheten ska även detta och de särskilda skälen anges i biblioteksplanen.

Barnkonventionen

Barnkonventionen, som är lag i Sverige sedan 2020, fastställer barns rättigheter till delaktighet, utbildning, information och kultur. Biblioteksplanen tar särskild hänsyn till dessa rättigheter genom att säkerställa att barn och unga får tillgång till läsning, kunskap och inkluderande bibliotekstjänster som främjar deras utveckling och delaktighet i samhället.

Nationell Biblioteksstrategi

Den nationella biblioteksstrategin (Regeringen, 2021) lyfter folkbibliotekens och skolbibliotekens roll i ett kunskaps- och informationssamhälle. Strategin betonar tillgänglighet, likvärdighet, digital delaktighet och läsförmåga som grund för demokrati och lärande. Biblioteksplanen följer dessa riktlinjer genom att tydliggöra insatser för läslust, tillgänglighet, inkludering och kompetensutveckling.

Regional Biblioteksplan Västra Götaland 2024–2027

Regionbiblioteken har enligt bibliotekslagen i uppdrag att stödja folkbiblioteken genom att främja samarbete, utveckling och kompetensutveckling. Regionbibliotek Västra Götaland, erbjuder folkbiblioteken i regionen rådgivning, fortbildnings- och utvecklingsinsatser. I den regionala biblioteksplanen för 2024–2027 lyfts sex strategiska utvecklingsområden: vidgat deltagande, konstnärligt skapande, samverkan, digitalisering, internationalisering och läsfrämjande.

Hjo kommuns Vision och Mål

Biblioteksverksamheten i Hjo kommun tar sin utgångspunkt i kommunens övergripande vision: "I Hjo skapar vi framtiden tillsammans." Denna vision är vägledande för alla kommunala verksamheter.

Visionen är nedbruten till fyra utvecklingsområden med tillhörande mål beslutade av Kommunfullmäktige.

Utveckling i samverkan

I Hjo är det enkelt, välkomnande och nära mellan människor. Här förenas landsbygdens kraft och stadens utbud genom goda möten och möjlighet till delaktighet. Det är enkelt att vara med och utveckla vår plats.

Vi möter framtida utmaningar och möjligheter i samverkan med andra i Skaraborg och vår omvärld.

Vi värnar om tilliten genom goda möten och vågar prova nytt för att utvecklas och förbättra Hjo.

Mål 1: Utveckling och framtidstro genom delaktighet

Genom hela livet

God utbildning, trygg omsorg och stöd genom hela livet. Tillsammans med föräldrar/vårdnadshavare stöttas varje barn och elev att utvecklas utifrån sina förutsättningar i en likvärdig skola. Alla elever lämnar skolan med goda kunskaper, god självkänsla och framtidstro.

Vården och omsorgen är mänsklig, nära och trygg med fokus på dem vi är till för. Valfärdsteknik ger ökad självständighet och trygghet.

I Hjo stärks varje individ på vägen till en egen försörjning och ett eget arbete eller studier. Hjo kommun samverkar med näringslivet, offentliga aktörer och det övriga samhället för att människor ska ha möjlighet att lära hela livet och hitta nya vägar.

Mål 2: Stöd, vård och omsorg möjliggör ett självständigt liv och en känsla av välbefinnande

Mål 3: Invånarna får stöd på vägen till hållbar egen försörjning

Mål 4: Barn och elever utvecklar goda kunskaper i en skola präglad av trygghet och arbetsro

En plats att välja

En plats du väljer att bo på, verka i och besöka. Vi stärker och bevarar den unika stadsmiljön, landsbygden och Vättern. Genom den lilla kommunens fördelar attraheras nya invånare, företag och besökare. Här finns gott om rekreationsområden, kulturupplevelser och aktiviteter för alla åldrar.

Näringslivet bidrar till en levande stad och landsbygd och kommunen möjliggör etablering och expansion. Hjo är ett resmål året runt och besöksnäringen skapar upplevelser och arbetstillfällen.

Mål 5: En attraktiv boendemiljö som möter invånarnas behov

Mål 6: Hjo kommun bidrar till att besöksnäringen utvecklas hållbart med fokus på hela kommunen och besökare året om

Mål 7: Hjo kommun ska möjliggöra näringslivets etablering, expansion och utveckling

Mål 8: Ett rikt fritids- och kulturutbud för människor i alla åldrar

Hållbar livskvalitet

Här finns goda förutsättningar att leva ekonomiskt, ekologiskt och socialt hållbart. Tillsammans utvecklar vi ett samhälle där det är lätt att göra rätt. De lokala förutsättningarna för att leva ett klimatsmart liv stärks och bidrar till att Hjo blir en mer levande och trygg plats. Genom att fokusera på kreativitet, samarbete och resurseffektivitet kan kommun, näringsliv, föreningar och invånare samverka för att ta fram smarta lösningar och skapa förutsättning för en hållbar livskvalitet.

Mål 9: I Hjo är det enkelt att leva hållbart

Mål 10: Alla kommunala verksamheter arbetar för en gynnsam utveckling av miljö- och klimat

Mål 11: Vi värnar vår kultur- och livsmiljö

Förutsättningar för biblioteken i Hjo kommun

Organisation

I Hjo kommun är både folkbiblioteket och skolbiblioteken sedan mars 2025 organiserade under Kultur, Fritid & Turism, som lyder under kommunstyrelsen.

Den gemensamma organisationen skapar förutsättningar för ett nära samarbete mellan folk- och skolbiblioteken, där resurser, kompetens och utvecklingsinsatser kan samordnas för att stärka bibliotekens roll i utbildning, kultur och samhällsutveckling.

Nedanstående tabell visar på skillnader i folkbibliotekets och skolbibliotekens uppdrag.

Folkbibliotek

En kultur- och kunskapsinstitution
Tillgängligt frivilligt på fritiden
Till för alla på samma villkor och på samma servicenivå
Tillhandahåller allsidig media efter användarens behov
Verkar för fritt och frivilligt läsande och lärande

Skolbibliotek

Pedagogisk resurs för skolan
Kopplade till lärande och undervisning
Specialanpassade för skolans elever och medarbetare
Tillhandahåller media enligt skolans pedagogiska behov kopplat till läroplanen

Hjo Stadsbibliotek

I Hjo kommun finns ett stadsbibliotek, Hjo Stadsbiblioteket, i Kulturkvarteret.

Under 2024 hade Kulturkvarteret cirka 85 000 besök. 49 442 lån gjordes och av dessa var drygt 23 494 barn- och ungdomsmedia. Av utlånen var 2708 utlån från olika digitala tjänster.

Inom bibliotekssamarbetet Bibliotek Mellansjö skickade Hjo Stadsbibliotek över 6700 medier till samarbetsbiblioteken och lånade in nästan 5300. Utlån av medier till andra bibliotek i Sverige var 268.

Bibliotek Mellansjö

Bibliotek Mellansjö är en avtalsstyrd samverkan mellan biblioteken i Gullspång, Hjo, Karlsborg, Mariestad, Skövde, Tibro, Tidaholm och Töreboda. Samverkan regleras genom avtal med Skövde kommun som värdkommun och finansiering av det gemensamma sker via en fördelningsnyckel.

Syftet med samverkan är främst att utveckla biblioteksverksamheterna på ett resurseffektivt sätt för att möta dagens och morgondagens behov och åstadkomma en bättre biblioteksservice för låntagare och användare.

Grunden i samarbetet är bibliotekssystemet Koha, en öppen källkods-lösning, fritt tillgängligt och leverantörsoberoende. Mediakatalog och låntagarregister, viss personal, regelverk och ett antal digitala resurser är gemensamma för de åtta Mellansjö-biblioteken. Kommuninvånare vid Mellansjö-biblioteken har genom sitt bibliotekskort tillgång till det samlade medieutbudet och kan låna och lämna tillbaka media på valfritt Mellansjö-bibliotek. Detta möjliggörs av en gemensam transportorganisation. Bibliotek Mellansjö arbetar idag efter en gemensam medieplan men varje bibliotek har sin egen mediabudget. Medieplanen ger bredd och spets i bibliotekens bestånd och samverkan utvecklas löpande på en rad andra områden.

Mellansjö-biblioteken ingår i det nationella Librissamarbetet där universitets-, högskole- och folkbibliotek delar katalog och gör sina samlingar tillgängliga för varandra.

Samverkan inom Bibliotek Mellansjö ska präglas av öppenhet och viljan att dela kunskaper, kompetens och resurser över kommungränserna. Bibliotek Mellansjö arbetar i enlighet med bibliotekslagen med fokus på demokrati, folkbildning och läsfrämjande.

Bibliotek Mellansjö söker aktivt och arbetar så långt möjligt med open source-lösningar och värnar delningskultur.

Koha är ett gemensamt biblioteksdatasystem i linje med de nationella målen för biblioteksväsendet i Sverige. Målen betonar digital tillgänglighet, delad kultur och samverkan över kommungränser. Regeringens nationella biblioteksstrategi lyfter fram vikten av att använda digital teknik för att stärka tillgång till jämlik information och kultur.

Medborgar-PC är en öppen källkodslösning för säker och central hantering av publika datorer.

Bibliotek Mellansjö arbetar löpande med digital utveckling och är därför del i kommunernas digitaliseringsarbete. Strategiskt viktigt är också att kommunernas IT-avdelningar knyts tätare till biblioteksverksamheten. Folkbiblioteken driver digital utveckling med medborgarnytta som mål - IT-avdelningarna ska vara stödresurs.

Demokrati

Genom att erbjuda tillgängliga, inkluderande och öppna mötesplatser för alla invånare, oavsett bakgrund eller ålder, bidrar biblioteken till ökad kunskap, fri åsiktsbildning och jämlik tillgång till information. Likvärdighet mellan kommunernas biblioteksservice stärks genom arbetsgrupper som arbetar med frågor inom HBTQI+, mångspråk, barnrätt med mera. Genom samarbetet har Bibliotek Mellansjö ett brett och varierat utbud av medier, aktiviteter och tjänster som stärker den demokratiska infrastrukturen och stödjer en hållbar samhällsutveckling.

Folkbildning

Bibliotek Mellansjö arbetar brett med folkbildning. Huvudfokus för det gemensamma arbetet är digital folkbildning. Gemensamma insatser görs för att öka kunskapen om digitala verktyg och hur de kan användas för lärande, delaktighet och medskapande i kulturlivet.

Biblioteken fungerar som kunskapsnav för digital kompetensutveckling. Mellansjö-biblioteken samarbetar också för att hantera det digitala utanförskapet.

En del av lösningen är Digidelcenter, en stabil infrastruktur för digital handledning i de åtta kommunerna. Arbetet organiseras på olika sätt, men medarbetarna samverkar i ett nätverk med fokus på utveckling och genom att exempelvis utforska möjligheter och begränsningar med AI och genom en löpande omvärldsspaning förstå och tolka ett nytt medielandskap.

Arbetet med Digidelcenter stärker digital kompetens, gör medborgarna digitalt tryggare och förbättrar arbetsmiljön internt.

Läsfrämjande

Biblioteken i Mellansjö samarbetar kring det läsfrämjande uppdraget. Ett arbetssätt som fått särskilt utrymme är läsfrämjandemetoden Shared Reading där många medarbetare utbildats till läsledare enligt det certifierade Liverpoolkonceptet. Ett nätverk finns, metoden är etablerad och kan användas i alla typer av grupper och åldrar och främjar läslust och social gemenskap.

Utveckling

- Framåt strävar samarbetet efter att utveckla en mer omfattande gemensam webbplats

där OPAC (Online Public Access Catalogue) integreras för att erbjuda en mer enhetlig användarupplevelse. Målsättningen är att samla information och införa funktioner som idag saknas.

- En Mellansjö-gemensam rutin för biblioteksmedarbetarnas kompetensutveckling ska implementeras inklusive metoder för kollegialt lärande och erfarenhetsutbyte.
- Bibliotek Mellansjö vill under planperioden stärka dialogen med förtroendevalda om bibliotekens uppdrag och potential ur ett skaraborgsperspektiv.
- Bibliotek Mellansjö ser att Skaraborgs alla femton kommunbibliotek tillsammans kan växa som kulturella och sociala noder med effektivare användning av resurser, kompetenser och lokala specialiseringar kring till exempel lokala samlingar eller mångspråksresurser.
- Bibliotek Mellansjö strävar efter att utveckla ett samarbete med Högskolan i Skövdes bibliotek kring spetskompetens inom forskning och avancerad informationssökning med tillgång till högskolans resurser vilket främjar livslångt lärande för medborgarna.

Uppföljning görs av Bibliotek Mellansjö's styrgrupp efter halva planperioden.

Skolbiblioteken

Det finns fem grundskoleenheter i kommunen: Guld kroksskolan, Hammarskolan, Fågelås skola, Korsberga skola och Estrid Ericsonskolan. Skolbibliotek finns på respektive grundskola.

Under 2024 gjordes 19 790 lån av 1044 elever utifrån en katalog av 25 118 medier.

Rollfördelning och ansvar

För att säkerställa en högkvalitativ skolbiblioteksverksamhet krävs tydliga ansvarsområden och strukturer för samverkan mellan olika aktörer i kommunen.

- Rektor har det övergripande ansvaret enligt skollagen för att skolbiblioteket är en integrerad del av undervisningen och bidrar till elevernas måluppfyllelse.
- Skolbibliotekarien ansvarar för innehåll, struktur och utveckling av skolbiblioteksverksamheten och arbetar nära skolans pedagoger för att stödja undervisningen och elevernas lärande.
- Pedagoger/lärare ansvarar för att aktivt använda skolbiblioteket som resurs i undervisningen och planera samarbeten med skolbibliotekarien.
- Kultur, Turism & Fritid ansvarar för skolbibliotekets organisatoriska tillhörighet, budget och drift.
- Barn- och utbildning ansvarar för att skapa strukturer som möjliggör samverkan mellan skolbibliotekarier och pedagoger, så att verksamheten kan integreras i skolans pedagogiska planering.

Skolbibliotekets genomförande sker i praktiken av skolbibliotekarierna i nära samarbete med pedagoger och lärare. Samverkan mellan Kultur, Turism & Fritid och Barn- och utbildning är central för att säkerställa tydlig styrning, struktur och en gemensam riktning för skolbibliotekens verksamhet.

Bibliotekens utvecklingsområden 2026–2032

Efter dialog och kunskapsinhämtning har bibliotekens lokala utmaningar definierats för att säkerställa att de uppnår bibliotekslagens skrivelser.

Utmaningarna beskrivs i planen som:

- Utvecklingsområden
- Insatser

Utvecklingsområdena är gemensamma för både stads- och skolbiblioteken i Hjo kommun. Däremot kan insatserna skiljas åt beroende på grunduppdrag.

Utvecklingsområde 1: Kompetens för framtiden

Bibliotekspersonalens kompetens och organisatoriska förutsättningar är avgörande för att biblioteken ska kunna uppfylla sina uppdrag enligt bibliotekslagen och skollagen. Folkbibliotek ska vara öppna, demokratiska mötesplatser för alla, medan skolbibliotek ska stödja elevernas lärande, läsning och måluppfyllelse. För skolbiblioteken innebär detta att bibliotekarierna ska ha förutsättningar att vara en integrerad del av skolans pedagogiska arbete och delta i planering, undervisningsutveckling och uppföljning.

För att biblioteken ska kunna leva upp till dessa krav krävs kontinuerlig kompetensutveckling inom områden som inkluderande arbetssätt, professionellt bemötande och relevanta pedagogiska metoder. Kompetensutveckling och rätt organisatoriska förutsättningar säkerställer att personalen kan skapa trygga, relevanta och inkluderande mötesplatser, ge stöd i informationssökning och främja delaktighet och demokratisk förståelse, samt möta invånarnas och elevernas behov i ett samhälle som ständigt förändras.

Samverkan inom Bibliotek Mellansjö är en viktig plattform för att stärka basverksamheten och erbjuda utvecklingsmöjligheter som det enskilda biblioteket inte har möjlighet till. Samverkan bygger på att deltagande bibliotek bidrar med insatser utifrån sina olika förutsättningar.

Koppling till Hjo Kommuns mål:

- Mål 1: Utveckling i samverkan
- Mål 4: Genom hela livet

Insatser

Hela biblioteksverksamheten

Insats I:1 Avsätta tid för kompetensutveckling.

Hjo Stadsbibliotek

Insats I:2 Aktivt bidra med insatser i samarbetet Bibliotek Mellansjö.

Skolbiblioteken i Hjo

Insats I: 3 Utveckla skolbiblioteksverksamheten så att den blir en integrerad del av skolans pedagogiska arbete, med strukturer för samverkan i planering, undervisning och uppföljning.

Utvecklingsområde 2: Ökad läslust genom hela livet

Bibliotekens uppdrag är att stärka litteraturens ställning och främja läsning samt tillgång till litteratur, med särskilt fokus på barn och unga. Läsformåga och språkutveckling är grundläggande kompetenser för att människor ska kunna delta i ett demokratiskt samhälle, navigera i en komplex värld och skaffa sig nödvändig kunskap och information. Intresset för läsning grundläggs tidigt, och ett "läsande hem" gynnar språkutvecklingen, vilket gör att det läsfrämjande arbetet riktar sig både till barn och deras vuxna. Biblioteket stödjer vuxna med information om läsningens betydelse, medan barn och unga möts av lustfyllda aktiviteter, inspirerande miljöer och engagerande böcker.

Skolbibliotekens uppdrag att främja och stärka elevernas språkliga förmåga kompletterar folkbibliotekens insatser och bidrar till att fler blir vana biblioteksanvändare. Med dagens digitala och ljudbaserade läs möjligheter ställs nya krav på biblioteken att erbjuda ett relevant och tillgängligt utbud, så att alla invånare har möjlighet att utveckla sin läsförmåga oavsett bakgrund eller var i kommunen de bor.

Koppling till Hjo Kommuns mål:

- Mål 1: Utveckling i samverkan
- Mål 4: Genom hela livet
- Mål 8: Ett rikt fritids- och kulturutbud för människor i alla åldrar

Insatser

Hela biblioteksverksamheten

Insats 2:1 Inspirera genom lästips, lånestunder och sagostunder.

Insats 2:2 Biblioteksverksamheten deltar i SOLA-arbete för att främja språk- och läsutveckling hos barn och unga.

Hjo Stadsbibliotek

Insats 2:4 Skolklasser bjuds in till Stadsbiblioteket i Hjo.

Insats 2:5 Aktiviteter för barn och unga och deras familjer i Kulturkvarteret.

Insats 2:6 Samarbeten med BVC, familjecentralen samt förskolor för att nå ut till vuxna runt barnen.

Insats 2:7 Använda läsfrämjande metoden Shared Reading i olika målgrupper.

Utvecklingsområde 3: Bibliotek på lika villkor

Alla invånare och elever i Hjo kommun, ska ha likvärdig tillgång till bibliotekets resurser, tjänster och medieutbud, oavsett var de bor i kommunen, vilken skola de går på, socioekonomisk bakgrund, språk eller funktionsförmåga. Det innebär att varje elev ska ha samma möjligheter att ta del av skolbibliotekets resurser, och varje invånare samma möjlighet att använda folkbibliotekets erbjudanden.

Enligt bibliotekslagen ska särskild uppmärksamhet ägnas åt prioriterade grupper, såsom barn och unga, personer med funktionsnedsättning, nationella minoriteter och personer med annat modersmål än svenska. För att möta dessa behov behövs tillgänglighet i alla former – fysiskt, digitalt och språkligt – samt ett relevant, varierat och inkluderande medieutbud, med böcker på olika språk, lättläst litteratur, ljudböcker och digitala resurser.

Genom ett inkluderande och relationsbyggande arbetssätt kan biblioteken ge individer möjlighet att använda verksamheten utifrån sina egna förutsättningar, vilket stärker delaktighet, medbestämmande och synlighet för prioriterade grupper. Skolbiblioteken kompletterar folkbibliotekens arbete genom att säkerställa att alla elever, oavsett skola, har samma förutsättningar att utveckla sin läs- och informationskompetens, vilket bidrar både till lärande och till att stärka demokratin. Biblioteken blir därmed en öppen och inkluderande mötesplats där jämlikhet och tillgänglighet är centrala.

Koppling till Hjo Kommuns mål:

- Mål 4: Genom hela livet
- Mål 8: Ett rikt fritids- och kulturutbud för människor i alla åldrar

Insatser

Hela biblioteksverksamheten

Insats 3:1 Erbjuder tillgång ett brett utbud av litteratur, både i fysisk och digital form.

Insats 3:2 Vara lyhörd för användarnas behov och arbetar för att främja användarnas inflytande över och delaktighet i biblioteksverksamheten

Insats 3:3 Erbjuder anpassade medier för olika målgrupper:

- Talböcker
- Storstilböcker
- Lättläst
- Böcker på andra språk än svenska

Hjo Stadsbibliotek

Insats 3:4 Samverkan med andra aktörer

Insats 3:5 Utveckla folkbiblioteksmiljön för ökad tillgänglighet

Insats 3:6 Erbjuder riktade aktiviteter till de prioriterade målgrupperna

Skolbiblioteken

Insats 3:7 Utveckla skolbiblioteksmiljön för ökad tillgänglighet

Utvecklingsområde 4: Bibliotek för demokrati och delaktighet

Biblioteken har en central roll i ett demokratiskt samhälle genom att möjliggöra tillgång till information, kunskap och kultur för alla invånare. De ska vara öppna och trygga mötesplatser där alla, oavsett bakgrund, kön, ålder, språk, funktionsförmåga eller sexuell och könsidentitet, kan delta, uttrycka åsikter och utveckla sin informations- och mediekunskap (MIK).

Folkbiblioteken ska främja fri åsiktsbildning, kritiskt tänkande och digital delaktighet genom att ge användarna tillgång till både fysiska och digitala resurser samt stöd i att förstå och kritiskt granska information. Skolbiblioteken kompletterar detta genom att stärka elevernas språkliga och informationsmässiga förmåga, och säkerställa att alla elever har likvärdiga förutsättningar att delta i det demokratiska samtalet.

Bibliotekets arbete omfattar även inkludering och antidiskriminering, med särskilt fokus på prioriterade grupper enligt bibliotekslagen samt diskrimineringslagens sju grunder: kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder. Genom att stärka individers rättigheter och delaktighet bidrar biblioteken till ett aktivt medborgarskap och ett livslångt lärande, vilket är avgörande för demokratins utveckling.

Koppling till Hjo Kommuns mål:

- Mål 4: Genom hela livet
- Mål 8: Ett rikt fritids- och kulturutbud för människor i alla åldrar

Insatser

Hela biblioteksverksamheten

Insats 4:1 Utveckla bibliotekens verksamheter utifrån de prioriterade målgruppernas behov samt med särskilt fokus på inkludering och likvärdighet för alla utifrån diskrimineringslagens sju grunder.

Insats 4:2 Etablera ett långsiktigt och systematiskt samarbete kring medie- och informationskunnighet (MIK) mellan skol- och folkbibliotek samt skolpersonal.

Hjo Stadsbibliotek

Insats 4:3 Utveckla arbetet med digital delaktighet med utgångspunkt från bibliotekets Digidel-center.

Skolbiblioteken

Insats 4:4 Stärka elevernas media- och informationskunnighet.

Uppföljning

En verksamhetsplan med konkreta aktiviteter tas fram årligen med utgångspunkt i biblioteksplanens insatser. Verksamhetsplanen följs upp och redovisas i slutet av varje verksamhetsår.

Skolbiblioteksverksamheten följs upp separat i en årlig kvalitetsrapport, som redovisas till Barn- och utbildningsutskottet av kommunstyrelsen.

Avseende samarbetet inom Bibliotek Mellansjö genomförs en gemensam avstämning efter år 2027.

Biblioteksplanen för Hjo kommun 2026–2032 anger inriktningen för kommunens folk- och skolbibliotek och säkerställer att verksamheten utvecklas i enlighet med bibliotekslagen och skollagen. En utvärdering genomförs under 2029 för att följa upp måluppfyllelse och verksamhetsutveckling. Om behov föreligger kan planen revideras.